

נא ליהכיר: הנאשם

לענין היהודי. הוא לא היה רק איש דתי; ההשכלה החילונית ואביב הציונות המדינית אשר וינה היתה עריסתה ומרכזה, הכהירו לגרינוואלד: יש לשלב דת וציונות. גרינוואלד היה בין המיסדים של התנועה הציונית הדתית מזרחי, נשאר קרוב לאגף הקיצוני הימני. הוא לא החמיץ אף קונגרס ציוני, אם כציר עירו הקטנה שופרון, ואם כצופה סתם. הצלחות שרכש כמוכרות בקונגרסים השונים, מופיעות על שולחן המשפחה בכל סדר ספה. או באה מלחמת העולם הראשונה ובעקבותיה — מפה חדשה כאירופה: הונגריה נקרעה מעל הקיסרות האוסטרית-הונגרית, שופרון נשארה על הגבול — בצידו ההונגרי. תושביה היו אוסטרים, ללא כל קשר עם המאגיארים, אולם הם שתקו. לא כן גרינוואלד. הוא הפך לאחד הפעילים של הוועד למען צירוף שופרון לאוסטריה. הוועד נכשל, שופרון נשארה כצידו ההונגרי של הגבול, גרינוואלד בצידו השני. ההונגרים הגלו אותו מהונגריה והוא לא יכול לשוב אליה, גם בזמן שאימו מתה והוא ביקש להשתתף בלחימה.

בתפקידו כנספח מסחרי אוסטרי, הרבה גרינוואלד לנסוע. הוא עבר בכל המרחב, הגיע עד עזן, התמסר יותר למשימותיו. הגיע עד עזן, התמסר יותר למשימותיו.

כשבנו יצחק שרת בצי הבריטי בעדן, הוזמן יחד עם חבריו היהודים לסדר מפואר שערכו נכבדי העדה היהודית במקום, נתקבל בחמימות רבה כשנודע כי הוא בנו של מלכיאל.

מאת עמנואל פרת

שנתיים עקב הישוב אחר נושא חדש בכותרות העתונות: משפט קסטור. בעשרות ישיבות דרמטיות ודחוסות סנסציות של בית המשפט המחוזי בירושלים, וגולה פרשת האימים של השמדת יהדות הונגריה. עדים חשובים העידו בעד וגד האיש קסטור. אך בהתרגשות הכללית איש כמעט לא שם לב לישיש המזוקן שגרם לכלל ההמולה: מלכיאל גרינוואלד.

מסע בחלל, ההיסטוריה — מסע בזמן, ה' כתיבה — מסע לקראת האמת. מלכיאל חלם על מסעות. אין סלא כי בסיימו את הגימנסיה, נרשם גרינוואלד לפקולטה למדעי המזרח באוניברסיטת בודפשט. גם אותה סיים בהצטיינות ובתחילת המאה הופיע גרינוואלד בבירה העליונה, עיר הדנובא והואלסים, עירם של שטראוס ופראנק יווף — וינה.

הוא החל לשרת במיניסטרויון המסחר ה' אוסטרי, הסיר מעליו את בגדיו האזרחיים, לבש את מדיהשרד האוסטרים המהודרים, שכל פקיד ממשלתי היה חייב ללבוש באוסטריה של או. חלומותיו על מסעות התגשמו במהרה, אך לא מורחה: הוא מונה כנספח מסחרי בקונסוליה האוסטרית במאדריד. הקריירה לא נתקה את קשריו של גרינוואלד

חסיד; הרב החסידי היה מיריבו המושב עים של הרב מנחם גרינוואלד, רב המתנגדים החסידיים אף הטילו חרם על הרב הזקן ש' שלח את תשעת בניו ובתו היחידה לבית הספר הממשלתי. אולם מנחם גרינוואלד היה זקן עקשן: הוא ידע מה שהוא רוצה. בניו המשיכו ללכת לבית הספר הממלכתי, אפילו בשבתות. נערה גוייה היתה נושאת את תר קיהם והם עצמם היו יושבים בשעורים, מק' שיבים בלבד. הם לא כתבו בשבת: הם היו ונשארו דתיים מאד.

התגלה במהרה כי בניו של גרינוואלד היו התלמידים המצטיינים בבית הספר, ביחוד בנו השני — מלכיאל. המקצוע האהוב עליו: חיבור. המקצועות הנוספים — היסטוריה ו' גיאוגרפיה. הוא האמין: הגיאוגרפיה פרושה

לילה טוב ו' רינה נשקה את אביה. השעה היתה מאוחרת ומחר עתיד להיות יום גדול. מחר יינתן ספק'הדין; צריך ללכת לישון. קשה יהיה להרדם, אולם צריך לנסות. רינה יצאה וסגרה מאחוריה את הדלת.

מלכיאל גרינוואלד נשאר לבדו בחדר הקטן. שעון הקדי הגדול תיקח בקול. מכתבתו הישנה היתה עמוסה ניירות. אנשים זקנים עטורי זקן התכוננו בו מבעד למסגרות העץ הישנות התלויות על הקיר. גם מלכיאל גרינוואלד היה זקן, זקן מאד. 73 שנים העיקן על כתויו. עתה הוא חש במשקלה של כל אחת מהן. במשך היום כשרינה ופרידה, אשתו, היו על ידו, היה ערני, חריף ומלא תנועה; עתה היה לבדו. עכשיו היה יכול להרשות לעצמו להיות עייף. איש לא יכול לראותו — רק האנשים הזקנים אשר במסגרות העץ הישנות.

הוא הבטיח לרינה שילך לישון, אך שניהם ידעו שהוא לא יעשה כן. במקום זאת, ה' ציא בתנועה מנוסה אלכוס'בוליס עבה מ' שורת האלבומים שעמדו על המדף, וסתחו, אך לא יכל להתרכז בבוליו הישנים, שכה הרבה להבכם. הוא פתח את המגרה במכתב' תו, הוציא אריק ובו שטר כסף יחני וארבעה כדורי רובה אנגלי; זאת הביאו לו חבריו של בנו, אחרי שיצחק נפל בהר ציון, מר' ליק את כיתתו להתקפה.

הוא הרים מבטו, התכונן בתמונת אביו. מנחם גרינוואלד היה רב בעיר שופרון הקטנה, במרחק שעה מוינה, אמנם לא רב